

MASARYKOVA UNIVERZITA

Vybrané otázky správního práva a veřejné správy III

Jaro 2015

doc.JUDr. Soňa Skulová, Ph.D.

Právní záruky ve veřejné správě – systém. Veřejný ochránce práv.

Právnická fakulta MU, Katedra správní vědy a správního práva

Správní právo III, jaro 2014

Osnova přednášky

- Zásada zákonnosti
- Pojem a systém záruk zákonnosti
- Kontrola
- Petice
- Stížnosti
- Veřejný ochránce práv
- Doporučená literatura

Zásada zákonnosti

- Veřejná správa jako *činnost* má být vykonávána v *souladu se zákonem*
- Zákonnost \leq právnost
- Doporučení (2007) 7 o dobré veřejné správě
- Čl. 2/3 Ústavy, čl. 2/2 Listiny
- § 2/1 SpŘ (§ 177/1)
- § 35/3 + § 61/2 Ozř
- § 16 + § 30 KZř
- § 16 ÚřÚSC
- § **...** Zákona o státní službě

Zásada zákonnosti (právnosti)

I

- ☞ § 2 odst. 1 SpŘ: *Správní orgán postupuje v souladu se zákony a ostatními právními předpisy, jakož i mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen "právní předpisy").*
- ☞ ...tedy v souladu s:

Zásada zákonnosti (právnosti)

II

- *Ústavní pořádek* (čl. 112 Ústavy), *ústavní zákony* (347/1997 Sb., 110/1998 Sb.)
- *Mezinárodní smlouvy* (čl. 1/2 a čl. 10 Ústavy)
- *Právo EU* (není výslovně zmiňováno)
- *Zákony* (hmotněprávní + procesní)
- *Prováděcí právní předpisy* (nařízení vlády, vyhlášky, nařízení, ...)
- *Obecně závazné vyhlášky*

Záruka zákonnosti (právnosti)

III

- Ale také dodržovat:
- (vlastní i cizí) *pravomocná rozhodnutí* jiných správních orgánů (§ 57/1 a 3 SpŘ, předběžná otázka)
- *Rozhodovací praxi* (§ 2/4 SpŘ, legitimní očekávání/právní jistota)
- *Opatření obecné povahy*
- *Judikaturu* (odůvodnit odchýlení se od ní)

Záruky zákonnosti - pojem

- Souhrn (systém) právních prostředků
- Zaručit, aby správní činnost byla vykonávána v souladu se zákonem (právem)
- Poskytování ochrany subjektivnímu a objektivnímu právu
- Součástí je kontrola (někdy vyčleňována ze systému záruk zákonnosti)

- Někdy označované „právní záruky ve veřejné správě“

Záruky zákonnosti - systém

- Kontrola
- Právo na informace
- Petice a stížnosti
- Správněprávní odpovědnost, odpovědnost za škodu (82/1998 Sb.)
- Donucení (exekuce)

Jednotlivé záruky vzájemně **na sebe navazují**, jedna složka podmiňuje druhou.

Kontrola

I

- ☞ Soulad toho co je, s tím, co být má
- ☞ *Co se kontroluje:* - soulad s právem (legalita), finanční kontrola (z. č. 330/2001 Sb.), hospodaření (NKÚ), ...
- ☞ Funkce kontroly – poznání, porovnání, náprava, hodnocení, odměňování, ...
- ☞ Zpravidla předpoklad pro další složky záruk zákonnosti (delikty)

Kontrola

II

- Veřejná správa **kontroluje** („správní kontrola“) – dohlíží na dodržování právních předpisů ostatními subjekty, a to jak v rámci veřejné správy (podřízené orgány), tak i mimo její organizační strukturu, *VS jako SUBJEKT KONTROLY*
- Veřejná správa je pro svou důležitost **kontrolována**, *VS jako OBJEKT KONTROLY*, jednak je kontrolována **sama sebou**, ale také **z vnějšku** subjekty mimo její organizační strukturu
- Termíny: Dohled x dozor x kontrola

Správní kontrola

- Subjektem je **VS**, která **kontroluje**:

- *subjekty stojící mimo VS* (tedy FO/PO) - zákon č. 255/2012 Sb. („kontrolní řád“), různé „inspekce“ – SZPI, ČOI, ČŠI, SEI, ČIŽP, stráže,...

- Kontroluje **jiné správní orgány** (*vnitřní kontrola*):
 - a) **Podřízené** – státní správa (instanční vztahy nadřízenosti a podřízenosti),
 - b) Interní audity, kontrolní systémy, ...
 - c) Ve správním řízení **nadřízeným správním orgánem** (§ 178 SpŘ) – „instanční kontrola“,
 - d) **Dozor a kontrola** podle OZř a KZř.

Kontrola veřejné správy

❏ VS je *objektem kontroly*:

❏ Bud' správní kontrola – jinými orgány VS,

❏ Nebo subjekty *mimo organizační strukturu VS (= VNĚJŠÍ KONTROLA)*:

1. Volenými, zastupitelskými orgány:

- **Zastupitelstva** (rozpočet, odpovědnost, výbory, schvalování vyhlášek a nařízení...),
- **Parlament** (rozpočet, (ne)důvěra, interpelace, schvalování zákonů, komise, ...).

2. Veřejným ochráncem práv,

3. **Nejvyšším kontrolním úřadem** (čl. 97 Ústavy a z. č. 166/1993 Sb.) – státní majetek a hospodaření státu (ne ÚSC)

4. **Soudy** (správní soudnictví, obecné soudnictví, ÚS),

5. **Státním zastupitelstvím** (§ 66/2 SŘS – zvláštní žalobní legitimace k ochraně veřejného zájmu).

Veřejný ochránce práv

- Zákon č. 349/1999 Sb., v platném znění
- Otevřenost, rychlost, neformálnost, bezplatnost,...
- Ochrana veřejných subjektivních práv
- Kancelář veřejného ochránce práv, zpráva PSP ČR
- Působnost se vztahuje na „úřady“ a „zařízení“
- § 1/1 – ochrana před jednáním úřadů (x odst. 2 a 7), pokud je:
 1. v rozporu s právem,
 2. neodpovídá principům (demokratického právního státu a dobré správy),
 3. nečinný.

Veřejný ochránce práv – specifické prostředky

- ❏ *Doporučení* k právním/vnitřním předpisům (§ 22),
- ❏ *Návrh ÚS* na zrušení jiného právního předpisu (nikoliv zákona, § 64/2/f ZÚS),
- ❏ *Účastnit se řízení* o zrušení zákona a jiného právního předpisu, ač návrh nepodal (§ 69 ZÚS),
- ❏ Omezení osobní svobody – *návštěvy* (§ 21a),
- ❏ Rovnost a diskriminace (§ 21b),
- ❏ *Sledování* vyhoštění,
- ❏ *Kárný žalobce* ve věcech soudců a st. zástupců (funkcionářů,)
- ❏ *Žalobní legitimace* k ochraně veřejného zájmu (§ 66/3 SŘS).

Veřejný ochránce práv – procesní postupy

- Stížnosti na úřady (podnět/vlastní iniciativa)
- Odložení podnětu (§ 12)
- Poučení o správném postupu (§ 13)
- Zahájení šetření (oprávnění podle § 15, součinnost)
- Nezjistí pochybení – vyrozumí (§ 17)
- Zjistí pochybení (§ 18) – výzva k vyjádření
 1. Reakce je dostatečná – vyrozumění
 2. Nedostatečné, bez reakce – závěrečné stanovisko, *opatření k nápravě* (§ 19)
- Sdělení po závěrečném stanovisku
 1. Sdělí, co provedl
 2. Nedostatečné, nereaguje – *informace* nadřízenému orgánu, vládě, informování veřejnosti

Doporučená literatura

- ❖ Průcha, P. *Správní právo: obecná část*. 8. dopl. a akt. vydání. Brno: Doplněk, 2012.
- ❖ Hendrych, D. a kol. *Správní právo – Obecná část*. 8. vydání. Praha: C.H.Beck, 2012.
- ❖ NEMEC, J. *Kontrola ve veřejné správě*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010.